

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL

LEI 2,60 ANUAL

Abonamentele se 'ac
numa' pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMAR

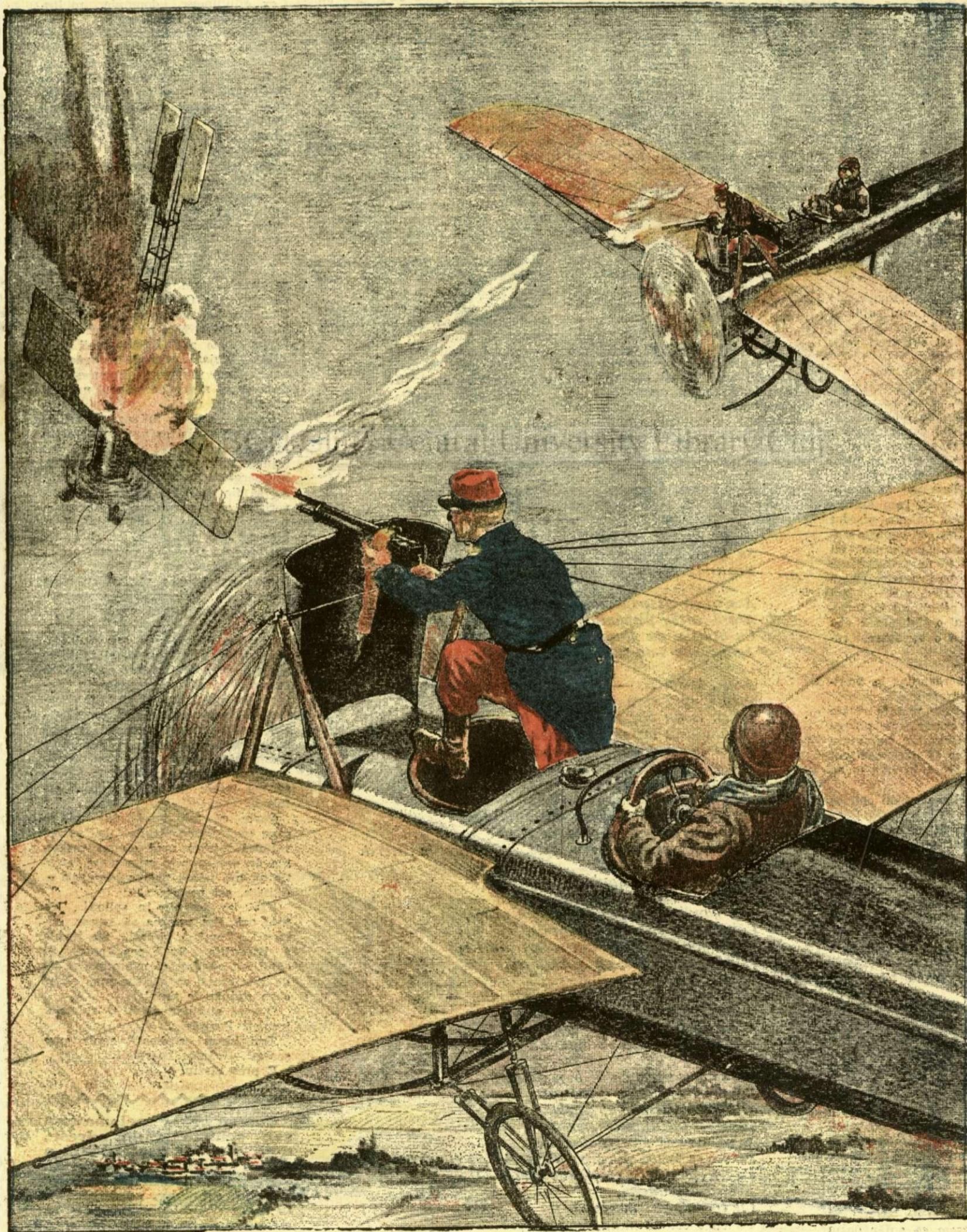
Ion Dragu, M. Săulescu, I. Foti, V. Anestin, Maria Al. Hina, D. Iov,

I. Totu, G. Drăgan, Albert, C. Scurtu, Vasilescu-Portos, etc.

ANUNCIURI

Linia pe pagina 7 și 8

- BANI 20 -

Războiul aerian între aeroplane germane și franceze.

Intâlnirea

de IOAN DRAGU

(Scenă din viața reală)

— Bre, dar încet lucrează bărbierul ăsta!... Pricetene dragă, dă zor te rog... Mă țineți cineva?... Pof-tim, m'ai tăiat acum...

— De, domnule, nu-s eu de vină... Mi-ai zis să mă grăbesc...

— Cred și eu că nu ești de vină... Atât ar mai lipsi să fi premeditat începutul acesta de omucidere... Ia uită-te cum m'ai pocit!... Trebuie să măntore acasă ca să-mi pui un bla stur... Fă, cărarea ceva mai jos... O, nu atât; dai dintr'un extrem într'al-tul...

— E bine așa?

— Nu... da... e bine... N'am vreme... Pare că fi făcut dinadins, toc-mai în ziua când țin să-mi pun în bătae avantajele fizice... A! pune puțin cosmetic pe mustață ca să ascunzi firele albe... Ajunge!... Unde naiba mi-e pălăria?... Era o pălărie nouă... Desigur că domnul care a plecat înaintea mea, a luat-o drept a lui...

— N'aveți teamă, domnule, îl cunoaștem... O s'o aducă înapoi...

— O s'o aducă! Ce mai treabă!... D-ta nu înțelege că-mi trebuia acum?... Pălăria asta de pânză veche mă face caraghios... Pare căși fi, zău un cioban... Uite, tot îmi curge sânge din tăietură...

— Suntem dezolați, domnule, de o întâmplare așa de neplăcută, și vă promitem că altă dată...

— Veți fi dezolați cât vreți voi... Până atunci însă, eu...

— Credeți, domnule că noi...

— Am înțeles... O să mă mai vadă el la paștile cailor... Auzi, să mă tac în ziua când am întâia întâlnire... Și uite ce pălărie!... Mă doare grozav... Haidem iute acasă să pui ceva pe rană... Ciudat, mi se pare că blasfemele era în cutia asta... Ba nu, mi-aduc aminte, l'am pus în dreapta în dulap... Ba nu!... l'am ascuns în birou... Nu zău, mi-am pierdut capul!... Uite!... Hm! de departe seamănă cu o mursală, și mursală nu strică fețele... Ia să ne grăbim: iute ce soare frumos; natura pare că surâde în fața fericii mele... Mai bine e să fiu eu cel dintâi la întâlnire... graba asta o să-i placă ei... Nu mi-a sosit nici o scrisoare, cucoană Zoe?

— Nu, domnule.

— Așa dar n'a renunțat la întâlnire. Bravo!... Am scăpat!

— M'a rugat însă vecinul d-tale de desult să-ți vorbesc... Se plânge că dimineața faci zgomot prea mare cu scularea și zice că dacă continui să îl scoli cu noaptea în cap, te dă afară din casă.

— Pe mine? cel mai vechi chiriaș al casei!...

— Asta i-am spus și eu. Dar ce vrei, așa sunt unii oameni, răi. Degeaba i-am zis: „Domnule, chiriașul dela etajul al doilea e un băiat cum se cade și potolită; dacă se scoală așa de timpuriu e fiindcă are...”

— Mulțumesc, ai să-mi isprăvești altă dată povestea.

— Dar nu vreau să te vorbească nimănui de rău...

— Altădată, cucoană Zoe, altă dată!...

Însfârșit, iată-mă în stradă. De aci și până la locul de întâlnire fac cel mult douăzeci de minute, mai ales pe o vreme așa de frumoasă... De altfel nu m'ai supăra să fac puțină mișcare... Emoția mea nu s'a potri-vi cu nemiscarea... E așa de frumoasă ca!... Niște ochi, un nas, o gură... și un păr! un păr pe care-l coafază cu atâta gust... Ce ferice să poți oferi brațului unei astfel de zâne ca s'o conduci la „Expoziția permanentă a vițelor rămași orfanți de pe urma războaielor”...

Doamne! Șeful meu de birou!... Și eu care preferasem că sufăr de un guturai strașnic spre a mă putea

bucura de o zi de independență. Ia să mă ascund în gangul acesta, până trece...

Bravo! Asta mai trebuia! Se oprește ca să citească afișele! Numai mie mi se întâmplă astfel de lucruri... Își caută ochelarii ca să descifreze niște litere de 25 de centimetri; ce caută oribi în ministere atunci când oamenii zdraveni ca mine sun niște bieți copiiști?... Hm! se vede că vrea să învețe afișele pe din afară... Vremea zboară și trage vântul în gangul în care stau... Uf, bine că se duce... Cum? Se oprește din nou?... Ce caută ușierul?... Stau de vorbă?... Ba nu, îi dă o scrisoare; șeful își caută din nou ochelarii... Apoi am vreme să mai aștept cel puțin douăzeci de minute... Slavă ție, Doamne, că pleacă citind...

Să grăbesc pasul; o să ajung cam târziu. Luați, seama, vârcolilor!... Zidarii ăștia sunt așa de neobișnuiți au aerul că se freacă dinadins de haizele negre pe cari le întălesc... Fără să mai socotesc că tencuiala proaspătă se ia cu greu de pe stofă... Am să-ți spun și ei cum mi s'a întâmplat accidental și are să mă ierte că mă îndărățesc ca un brutar spoiț cu țigă... Ea așa de miloasă!... Ce peria admirabilă e o astfel de femeie și câte plăceri asi avea dacă înlăturând pe ceilalți, pretendenți, ar căpăta mâna ei... Ceilalți pretendenți! Mai are rost să mă tem de ei după dovada de simpatie cu care mă onorează ea? Auză! să-mi dea voie s'o conduc la Expoziția permanentă a vițelor orfanți!... Ce poate fi mai semnificativ ca gestul acesta? Să mă arăt dar, prin graba cu care mă duc

la întâlnire, demn de o favoare așa de neprețuită.

Cum? Cineși permite să dea cu bastonul peste pălăria mea?... Uite, tu ești Mișule!...

— Chiar eu, și nu-ți mai dau drumul. Ah? Carevaszică! Stai lami în regi ascuns fără ea să vii să-ți vezi prietenii... Bine că te-am întâlnit... Te iau cu mine acasă... Ai să-ți petreci ziua în tovărășia noastră și ai să rămâi și la masă...

— Mulțumesc, dar nu pot. Sunt invitat...

— Cel puțin nu refuzi să-ți ofer o cafea?...

— Doctorul nu-mi dă voie să iau nimic peste zi. Un guturai strașnic... Hm! hm! hă! hă!...

— Puțin sirop are să-ți faci bine. Găsim în cea dintâi cafea. Haide; am atâtea să-ți povestesc!...

— Dragul meu... ași merge cu plăcere... dar, sincer ți spun, sunt silit să mă duc acolo unde mă chiamă o afacere importantă, așa că...

— Încotro te duci?

— Spre ministerul de finanțe.

— Bravo! Merg cu tine. Tocmai vremea să mă duc pe la unchiu-meu Băluș șade în...

— Dar vezi că eu trebuie să trec mai întâi pe strada Fântânei, unde...

— Cu atât mai bine... Mergem împreună... Mătușă-mea Frusinița șade pe acolo, și cum îi datorez o vizită...

— Dragul meu, fără ceremonie, nu pot profita de oferta ta prietenoasă... Am o întâlnire cu o femeie...

— Apoi, din clipa când te-adoești de discreția mea, nu mai insist... e de ajuns... Adio!

— Te-ai supărat?

— Euh... oh!... de loc!... numai că...

— Încă un dusman la casa de economie! Ce-s eu de vină?... Să nu ne mai gândim la el... Și să ne gândim mai bine la ea. Zăpăcitul ăla n'ei

nu m'a lăsat să-mi isprăvesc adorația în gând... Pof-tim! uite și croitorul meu! El mai trebuia!

— Salut, domnule Jean... Tocmai mă duceam la d-ta.

— Fii bun și mai treci altădată... Sunt foarte grăbit.

— Dacă ai hînevoi să-mi acuzi contul... Merg grev comerțul de o lună încoace.

— Bine, am să văd mâine...

— Contul nu-i tocmai mare. Și eu am azi scadențe.

— Măine; ți-am mai spus...

— La nevoie m'aiși mulțumi și cu un mie acout. Fiul meu cel mic are pojar și doctorii costă scump.

— Uite, domnule, doi poli... Cât despre rest...

— Mulțumesc, domnule, mulțumesc. Îți sunt recunoscător.

— Fi mai bine ingrat, dar lasă-mă să plec.

Cât e ceagul, Doamne? Ah! uite o pendulă în cofetăria asta... Două fără douăzeci... și ea m'așteaptă la două... E imposibil... Uite un alt ceas: douăsprezece și zece... a rămas pe urmă, fără îndoială... Mai uite unul: trei și treizeci și cincis... Al patrulea arată: nouă și patruzeci... Pof-tim de mai affă ora exactă!... Dacă ași fi la guvern, ași decretă pedepsele cele mai severe contra pendulelor cari înșală publicul... Se vede bine că cei cari fac legile nu s'au dus niciodată la un „rendez-vous” — fără ceas!

Să alerg la întâmplare. Oare mi se pare?... Am simțit o picătură... două! zece! Ce ploaie, Doamne!... S'au dus hainele... s'au dus și... he! birjar! birjar! Nici nu mă privește... Birjar!... Ce zici!... Sunt căi obosiți?... Birjar!... Cum? hai răzi în nas?... Cum văd eu, în București fondată ce ai nevoie de trăsari nu mai găsești nici una.

Birjar... ești un măgar; nu trebuie să oferi lunei stropituri de soroi în loc de găzduire. Mi se pare că mă injură. Așteaptă tu puțin. Sergent, he! sergent! Ba nu, nu-i mai chera... Au să fie desbateri, replică proces-verbale, și în vremea asta Expoziția permanentă are să se închidă. Mai bine să mă resemnez. În ce stare am ajuns!... tigrat ca o panteră, pantera asfaltului, rasă inedită!... Ce-ar fi dac' ași încerca să iau cu asalt tramvaiul?... Dar vagonul trece pînă și eu dezămăgitorul cuvânt complet.

Ce bine e organizat serviciul trăsurilor în capitala asta! și în toate zilele e așa... Să fim însă eroici până la urmă și să ne aruncăm în căntarea ei peste vânturi și bălți... Poate că stă acum la adăpost, cumărie... S'o iau pe strada asta, e drumul mai scurt; sunt oprit la jumătatea drumului de lucrările pentru canalizare. S'o iau pe ceastalaltă; trebuie să mă întorc fiindcă se repară asfaltul.

Poate că mă toșel, dar mi se pare că înfrumusețările de subsof vatămă într'un mod ciudat curtenia de deasupra și cum n'am intenția să mă plimb prin subteranele c diluare, ași prefera să...

Uf!... e junglă în spina!... Nu mai pot. Era vremea să sesez. Nimeni!... Cum? A plecat!... S'a închis și Expoziția. Sună ora patru. Și când mă gândesc că m'am sculat dis de dimineață ca să fiu mai sigur c'am s'ajung la timp!...

O rază străbate norii. O culme a ironiei! Soarele!...

Trei birjari scoboară agale spre sosea: — Gata, boerule!... E prea târziu.

Pentru or-ee reclamațiuni sau schimbări de adresă, d-nii abonați sunt rugați a adresa și una din benzi cu care primesc sturul „Universul Literar”, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

IN ETERNITATE

*Arăți, am zis popoarelor — și ele
Să spintere pământul au porții,
Din miază zi, în miază noapte — și din apus în răsărit.*

*Arăți, am zis popoarelor — și ele
Arară 'ntreg pământul 'n lung și 'n lat,
Cu brațele, cu plugurile grele
Adâncurile i-au însângerat.*

*Arăți, le-am zis — și ceac de vrac se leagă
Prin plugul care trece 'nvingător,
Arăți, le-am zis, și viața lor întregă,
Căzîndu-se merou să înțeleagă
De ce le-am dat 'ntreg pământul lor,
Din patru zări, din zori și până 'n seară
Popoarele, supuse, ară...*

*În brazda nămgă-afară cai dîntăni
Doar pâinea pentru care au porții
Din miază zi, în miază noapte, și din apus în răsărit.*

*— Și 'n urma plugului ce scurmă,
În brazde large, pământul 'nfelmit —
Mai gînditori, azi, află cei din urmă,
Călcînd pe brazdele lor grele,
Tot ce-au lăsat, cu munca lor, din ele,
Înlăte popoare ce-au porții.*

*.... Un kârb de vas, o leace ruginită —
Un pergament al unui vis postum,
O mână de statuă prăbușită —
Dar plugul nu se va opri din drum!*

*Va spinteca pământul bin nainte,
Dînd pâinea celor care-o pregătesc;
Și pentru necrologul omenesc,
Descoperind uitatele morminte,
Ei va opri să meargă înainte
Pe cei ce totuși pururea doresc, —
Ca să citească 'n cărțile de ieri
Nebiruitele dureri,
Cu care morții începură, și
Cu care cei de mâine vor sfârși!*

M. Săulescu.

D. ANGHIEL

de I. FOTI

A murit în împrejurări tragice, cântărețul iubirei giugăse, visătorul cu mintea în stele și în nori, sufletul delicat și nobil de dezamăgii, care a fost D. Anghel. L'au regretat cu toții, prietenii și admiratorii. De când generoasa falangă a „Sămănătorului” a revărsat pe ogorul literaturii românești atâtea opere de valoare, de plăcere n'a răsărit un poet liric așa de expresiv și așa de dulce în sentimentalismul său ca D. Anghel.

De om nu ne vom interesa noi, cari am fost contemporani cu el. Am fi, poate nedrepti. Părerea noastră este că din biografia scriitorilor nu se poate folosi de explicarea operei de cât anumite tendințe manifestate, care trădează concepție de artă și concepție asupra lumii a artistului.

Viața în genere, nu este de cât o înșiruire de epizoade barale, comune scriitorilor ca și tuturor muritorilor de rând.

*

În viață a fost un visător. Ca atare, lipsit de patima combativă a omului de acțiune, dârsul și-a petrecut anii în admirarea frumosului, ori unde îl găsea, în cărți, în călătorii, în natură, peste tot. N'a avut caracterul viguros al talentului mare. A primit din existență partea ce i s'a dat și ceace el singur și-a ales-o. N'a umblat după perfecțiune absolută, după formele pregnante și eterne ale frumosului, n'a fost un apostol al artei.

D. Anghel

A rămas același din prima literetă până a murit; cu mici deosebiri în operă, numai în cât privește vârsta și încercările vieții. Vei găsi, în toată opera ulterioară, pe poetul voluntarului „In grădina”.

Anghel, ca și toți visătorii, a avut o lume tainică a fanteziei sale, în care s'a retras ca un punic, — după această lume imaginată care n'are a face nimic cu realitatea — dânsul și-a făurit lumea reală. Grație acestei sugestii și mulțumită acestei iluziuni a înșuflețit așa de viu opera lui. Peste tot trece ca un suflet de viață, totul e retrăit, totul e adânc contopit cu imaginea ideală a existenței, pe care și-u însușit-o lucrurile moarte...

„Magheranii mor în taină cum au trăit întreaga viață”. Așa florile sunt caracterizate și capătă simbolul flintilor vii.

„Biruitoar acum domnește singur în-uitocul”.

În această putere de idealizare stă meritul său literar. Totul ține sub pana lui, capătă viață, e creatorul care suflă în chaos și răsare universul.

Un exemplu clasic în această privință este minunatul său poem: „Paharul fermecat”.

Animând totul, imaginea lui e clară și precisă, expresia colorată și vie. Desenul compoziției lui îți face impresia unor stampe sau unor

gravuri schițate de un mare pictor capricios.

Pe el nu-l preocupă nici viața în sine, cu durerile și bucuriile ei, cu puternicile-i manifestări; nici amănuntele crude, dar așa de vii ale realității — nu-i place materialul vulgar, dar care așa cum e, singur îți dă posibilitatea să construiești marile opere arhitectonice și monumentale de artă eternă. Se uită prin monocelul sentimentalității lui de romantic, închis în turul de fildes al personalității sale giugăse și impresionabile. Sufletul lui pare o floare în seră. Nu izbucnește în străfulgerări de revoltă, nu blestemă, nu se entuziasmează, nu cântă pe eroii de epopee — n'are vigoare pentru așa ceva. Sufletul său nu e epic. — De aci un fel e lăncezeală în opera lui, ceva prea femeiesc se desprinde din sentimentele ce le exprimă, o boare caldă care ne moleștește simțurile.

E cântărețul care va plăcea la noi, mai mult ca ori care altul, femeilor, are pentru aceasta, fantezia ușoară și fermecătoare a Scherezadai, expresia caldă și cuceritoare a ochilor unei fecioare ce iubește și, mai ales, are curățenia nobilă și delicată a sentimentelor feminine.

Atinge totul cu degete de femeie: o floare, un pahar, lira lui — și visează. Cântă sau plânge ca în huduarul unei elegante aristocrate, fără zgomot, cu un zbucnet argintiu sau cu un suflit de cascadă depărtată. Cunoaște viața sau îi place să o cunoască astfel, ca și o prințesă, care o vede desfășurându-se la poalele castelului său fermecat, o vede de după geamurile de cristal, sau în faga echipagiului superb, în treacănt.

Versurile lui au ceva din foșnetul rochiilor de mătase, ceva din poezia amoroasă a lui Metastasio, ceva din catrenele unui curtezan scrise pe eventaliul unei Pompadour din veacul al XVIII-lea.

Citiți:

Cine-ai fost tu? răspunde,
din ce metempsichoză,
Ai revenit spre mine
în tropote de cai
Ca să dispari pe urmă
cu roza mea de Mai,
Cu cea mai de pe urmă
și mai frumoasă roză?

Alta:

S'un chîp balan lâng'o fereastră
răsare 'n fulger și se stînge
De-atuncea mi-a rămas garoafa
pe suflet ca un strop de sânge

Ce giugășie și ce cunoștință a
tei de a serie e în acest vers:
Ah! amintirile-s ca fulgii
rămăși uitați în cuiburi goale

SOLDAȚI INDIENI RANIȚI

E parfum, în poeziile lui, e eleganță, e farmec cuceritor.

Dar toate aceste calități nu pot fi concentrate de cât în marea înflorită și strănsă a versurilor.

În proza lui din „Fantome” toate calitățile dispar. Ne pare rău că atâtea imagini frumoase, atâtea tablouri îngrijite și colorate se pierd în abuzul ce face de aceste imagini și de aceste tablouri.

Este adevărat că-i mai greu să scrii proză bună de cât versuri drăguțe; căci rîndul care-i scrii trebuie să-l trăiești și se cere mult mai multă artă de compoziție și mai ales se cere o energie internă inepuizabilă ca să faci un discurs frumos, un capitol frumos de istorie sau de roman. Ți se impune ca să cunoști viața, oamenii, lumea, rostul existenței tale și al altora, adică să ai o concepție bine definită, un plan bine hotărît, să fii un combativ și larg în toate: vastitatea spiritului să se unească cu mulțimea cunoștințelor, puterea concepției să se mărire cu coloritul expresiei reale.

Prozatorii buni sunt foarte puțini la ori ce popor — poezii, câtă frumoză!

SUNT ANI...

Sunt ani de când iubirea noastră,
Am îngropat-o cu durere,
Sunt ani de când ne prinse plînsul
Pe amândoi fără de vrere.

Sunt ani... și azi îmi întreb gândul,
Dacă vreo lacrimă ori floare
Arunci și tu, din vreme 'n vreme,
Pe-un loc uitat de îngropare.
George Drăgan

OPERA NAȚIONALĂ

Se pare că, după multe încercări fără isbândă, s'a ajuns acum la înfăptuirea statornică a Operei Naționale. Inițiativa este a studenților și aceasta le face multă cinste. La ea s'au asociat și alte persoane din înalta Societate, suficient de dorite de avânturi nobile și înălțătoare.

Și Opera Națională este astăzi un fapt real. Reprezentațiile au început cu Tosca și Rigoletto, iar Joi seara a fost premiera Aida.

Judecând după succesele obținute până acum, se poate prognoza că ideea, de astă dată, s'a statornicit într'un fapt definitiv.

D-nii Demetrescu de Sylva, Jean Athanasiu, Romulus Vrăbîescu, Costescu, d-ra Drăguțescu sunt elemente, pe care ar putea pune chiar operele străine temelii.

De acia, bucureștenii răsplătesc nu numai cu aplauzele dar și cu prezența lor în fiecare seară, munca ce se depune pentru isbândirea nobilei inițiative.

Între persoanele de distincție, care dau concursul lor acestei instituțiuni sunt d-nii: Leon Popescu și Christide.

Fiecare contribuie, în măsura posibilității sale, ca totul să meargă așa cum s'a dorit de la început.

Sunt deci atâtea motive care ne fac să credem că această încercare e statornică și desmintă credința unor maestri, că la noi opera Națională nu se va putea realiza pentru că n'ar fi venit încă vremea ei.

Dar vom mai avea prilejul să vorbim despre succesele Operei noastre Naționale.

G. Rotieă

L. I.

TREMURĂ AMORUL

Undeva pe-aproape lângă noi, în casă,
Tremură amorul, tremură de teamă
Nu cumva să-l bage ochii tăi în seamă.
Tremură și soarbe vraja ce se lasă.

Tremură amorul undeva pe-aproape
Tu îl simți prin casă, simți cum își strecoară
Între noi căldura ochilor de pară
Și-ți ascunzi sfiala și-ochii sub pleoape.

Tremură amorul, tremură sub gene
Și ochii tăi de teamă, nu cumva să-i vadă
Că sunt gata 'n cursa ce o simt să cadă;
Tremură amorul și ochii tăi sub gene...

Războiul anecdotic

Minciună scuzabilă.

Avrechy e un sat cu vre-o 400 de locuitori, în departamentul Oise.

Într-o dimineață, 13 ulani, veniți nu se știe de unde, pătrunseră în satul Avrechy. Cea dintâi persoană, pe care o întâlniră fu o fetiță ca de 16 ani, care îndată ce văzu soldații necunoscuți, se opri speriată.

Unul dintre ulani se apropie de ea, și-i spuse:

— Domnișoară, nu-i așa că ne vei răspunde adevărat la ceace te vom întreba?

— Da, domnule, îngână fetița.

— Sunt soldați francezi pe aici? Spune-ne drept.

— Ah, da, vă spun drept, fiindcă mie nu mi-e frică. Dar noi n'am văzut nici un soldat francez, pe aici, prin locurile noastre.

— Spui adevărat?

— Foarte adevărat.

Tot timpul cât ulanul a vorbit cu fata, a ținut vârful lancei pironit pe sânul ei. Sfârșindu-se convorbirea, ulanul luă lancia și plecă în goană mare cu tovarășii săi.

Dar abia eșiți din sat, ulanii se întâlniră cu o companie de infanteriști francezi, cari cună zăriră soldații Kaiserului, împrăștiară o ploaie de gloanțe asupra lor.

Unul mai norocos, a scăpat și primul gând i-a fost să se năpustească în sat, să găsească pe fata minciunoasă.

Era prea târziu însă.

Intâlnire fericită.

Într'un sat sosise un convoi de soldați răniți. Toți locuitorii le ieșiră înainte, care cu ce putea: lapte, onă, unt.

De odată unul dintre soldații mai grav răniți, scoate un strigăt, încercând să se repeadă ca să cuprindă în brațe pe o ștrengăroaică din mulțime.

— Fata mea, fata mea, vino să te îmbrățișez.

Fata își pierde cumpătul, scapă tot ce avea în mână și căzu în brațele tatălui său, plângând amărâți de duioșia revederii neașteptate.

După două, vine trei.

După trimiterea cunoscutului ultimatum al Austro-Ungariei către Serbia, împăratul Francisc Iosef, chemă pe generalul Conrad de Rottendorf și-i spuse:

— Ai văzut vre-un războiu, generale?

— Nu, Sire.

— Eu replică împăratul, am pierdut până acum două. Bagă de seamă, ca acesta, pe care-l vom începe să nu fie al treilea.

Inspoziție englezească.

Un tren care ducea soldați englezi în spre nordul Franței, se opri într-o stație, tunci doi soldați coboriră din vagon și întrebă pe șeful gării.

— Câte minute vom sta aici?

— Cinci minute.

Soldații se așezară în fața unei uși cu geamuri, începură să-și săpucească fețele, și-au aranjat bricele și s'au apucat să se radă.

După trei minute, erau pe jumătate rași.

— Va să zică mai avem două minute.

— Da, două.

Și cei doi englezi au continuat să se radă. Când trenul finieră, englezii rași își ocupară locurile. Acum puteau să meargă fără grijă în luptă.

Curaj rusesc.

În timpul luptei de la Ivangored, noaptea. O baterie rusă izbuti să ajungă până la trei kilometri departe de tranșeele germane. Artileristii însă nu pută să vadă pe dușman. Atunci un soldat luă un telefon de campanie și plecă înainte, cam până la 100 de metri de tranșeele germane. Aici, soldatul rus stătu drept, ca o

momâie. Dușmanul văzu și deschise focul asupra lui. La cel dintâi glonț, rusul simulând mișcări convulsive, căzu la pământ și rămase nemiscat.

Îndată după aceasta, au început să cadă obuzele rușilor cu o precizie minunată asupra tranșeelelor germane, care răsunau de gemete.

În sfârșit, germanii se văzură silijii să-și părăsească pozițiunile. Soldatul rus se ridică atunci și se îndreptă cu mândrie spre camarazii săi.

Căderea lui fusese o prefăcătorie, ca să poată comunica la telefon bateriei sale, distanța pentru regularea tirului.

Un erou.

Sergentul Giacomini fusese însărcinat cu secția sa să acopere flancul drept al unei companii. Aproape însă de locul unde erau ei, zări un grup de soldați germani, dezarmați, agitănd un steag alb. Giacomini se îndreptă spre ei. Abia însă făcu 100 de metri și de după o coamă de deal se năpusti asupra lui o ceată de soldați germani, cari l'au făcut prizonier și au plecat.

Giacomini fu dus în fața șefului detașamentului, care l'a prins. Acesta-i spuse:

— Ne vei duce la locul, unde staționează compania ta. Dacă nu, îți crăp capul.

Sergentul sări ca ars și răspuse:

— Prefer moartea.

După câteva secunde de pauză însă, spuse cu vocea liniștită:

— Sunt la dispoziția dv.

Îndată se gătiră două batalioane germane, îndreptându-se către liniile

franceze. În fruntea lor era Giacomini inconjurat de subofițeri germani. Batalioanele se apropiase cam la 100 de metri de tranșeele franceze. Atunci unii dintre soldați au început să strige:

— Prieteni, englezi, soldați englezi! Deodată, o voce mare și dărijă răsuna în besna nopții.

— Trageți francezii, căci sunt germani.

Era Giacomini, care dădea alarma. Soldații francezi i-au recunoscut vocea și n'au mai așteptat. Năpustindu-se ca focul asupra dușmanilor.

Sergentul erou însă, pe dată ce-a strigat a și început să fugă, pierzându-se în întunericul nopții.

Alegere validată.

Dintr'o companie de soldați francezi, mai rămăsese un număr de aproape 40 de soldați, după o luptă crâncenă în desigurile unei păduri.

N'aveau nici un gradat cu ei, toți murise. Le trebuia totuși un comandant. Cine să fie acela? Unul dintre ei propuse să se facă alegere și a fost ales cel mai bătrân.

— Tu camarade, să ne fii șeful.

Șeful își îmbrățișă camarazii cu o privire duioasă și le zise:

— Nu se gândește nimeni să invadeze alegerea?

— Nu, nimeni, nimeni.

— Atunci, înainte soldați.

Excepție rară.

Într'un sat din Lorena. Ofițerii germani pătrunseră cu revolverul în mână în căsuța unei femei bătrâne. Unul dintre ei se repezi la dulap și începu să scotocească fără cruțare. Alt ofițer gels de ocupația camaradului său, începu și el să răscolească lucrurile din alt dulăpior. Acesta din urmă dând peste câteva monede de argint, le băgă repede în buzunar.

După ce au isprăvit cercetările și au rechiziționat ce era mai important, ofițerul cu monedele rămase la urmă și se adresă bătrânei într'o perfectă franțuzească:

— Poftim, cucoană, aceste monede. Când am văzut pe camaradul meu, că scotocește în dulap, m'am repezit și eu, că doar voi găsi ceva de valoare, ca să pot ascunde și să-ți pot restitui apoi de furia tovarășului meu.

Doamna rămase înmărmurită și întrebă apoi cu jumătate de glas:

— Dar... dar... d-ta nu ești german?

— Ba da, sunt din armata germană, mama mea e franceză.

Financiarul comandant.

Un mare financiar german a cumpărat de la țărani din regiunea Solssons, faimoasele cariere de piatră din care s'au ridicat atâtea catedrale. Financiarul era foarte generos cu țărani, împrăștiat bani în dreapta și în stânga, mai ales pentru opere de binefacere. Dar cu timpul carierele s'au isprăvit și lumea din acea regiune continua să binecuvinteze numele binevoitorului financiar, constructor de catedrale, Kluck.

De câțva timp însă, Kluck și-a pus particula în fața numelui și-a devenit von Kluck.

De atunci comandă un corp de armată germană care operează în regiunea unde era slăvit ca binefacător și armatele lui au specialitatea de a dărâna catedrale și de a se purta căinește cu țărani, pe care-i întâlneste în cale.

În spitalele franceze.

În spitalele franceze nu se caută numai vindecarea răniilor; dar se încearcă să se și înveseliască răniții, să-i facă să uite durerile.

La Vichy, o artistă tânără d-ra Germina Charley joacă înaintea bolnavilor, cari este aplaudată din toată inima, mai ales de cei cari n'au mâinile rănite.

Ba încă un grup de răniți a adresat artistei o mulțumire în versuri:

*Sunt flori, care exală poezie,
N'au nici parfum și nici culori măioase —*

*[Ire,
Cununa lor e fără gingășie,
Dar înfloresc în inimile noastre —*

Legături frățești.

Într'un sat a sosit un convoi de răniți. Printre aceștia erau doi, cari-și arătau unul altuia o dragoste unică.

Cineva înduișat de o legătură așa de temeinică, îi întrebă:

— D-v. sunteți frați!

— Nu, răspunseră răniții.

— Sunteți atunci prieteni vechi!

— Ne cunoaștem numai de două luni.

— Și totuși...

Nu vă explicați prietenia noastră. Dar când am căzut în aceeași călpă, când același glonț, ne-a rănit și când fiocare avem câte 2 răni, tot atât de dureroase, sunt lucruri care nu numai că nu se pot uita, dar ne-a legat mai strâns ca o înrudire de sânge.

TOAMNA

*E dragoste de toamnă, mai târzie,
Mai tristă, în tăcută nșiorare.
E ultimul ecou al altor timpuri,
E strălucirea soarelui ce moare.*

*O vorbă 'n treacăt, o privire
Lăsată 'n fugă, ca din întâmplare
Și duioșia-ni tremură în suflet
Și spulberate's gândurile amare.*

*Dar pleacă și rămân îngândurată
De narcă nenorocu-mi într'a'n casă
— În urma lui, tăcute, zac alături,
Vr'o două crizanteme, pe o masă —*

Maria Al. Hina

Vapor de plăcere transformat în vas-spital, pentru transportul răniților francezi.

Convorbiri științifice

LIPSA DE VOINȚĂ

Mă vedeți amestecat în atâtea subiecte în care nu sunt de loc competent, dar nu face nimic, eu vă atrag doar atențiunea și d-v. cititorilor, veți căuta în diferite tratate speciale.

Zilele trecute, întâlnesc pe un prieten, pe care nu-l văzusem de mult; om ursuz deși iubește pe oameni, bun la suflet, deși e brusc la vorbă, trăindu-și viața foarte liniștit, în mijlocul cărților și vinurilor lui.

Pe semne că oricât te-ai izola de oameni, tot reușesc aceștia să-ți facă rău. Sunt oameni cari fte răul pentru arta de a-l face, sunt alții, bietii maniaci, care ispășesc greșeala vre-un strămoș prea vesel, și fac și ei răul, îl fac și mai intens de cât artistii răului.

Nu știu cine și ce i, se făcuse bunului meu prieten, știu că era tare necăjit. Și cum nu spusese nimă-nui ceia, ce-l durea, mă luă de confident al supărării sale.

Om în vârstă de aproape 50 de ani, înalt voinic, nu părea făcut să se apropie boala de el. Ba în tot-dauna, slab la trup cum m'a lăsat mama ntura, mă simt foarte umilit lângă dânsul.

E drept că dânsul mă consolează zicându-mi că în viața lui nu a spus latinul o prostie mai mare de cât atunci, când a zis: *Mens sana in corpore sano.*

Atleții și hamalii ar trebui să fie oamenii cei mai cu cap. Ce vrei, prietenul meu ține la mine și nu vrea să mă treacă om prost la minte, sub cuvânt că natura a uitat să mă înzestreze cu un pântec de diplomat, de poet modern, sau de Ober-zahl.

— Știi tu ce mi s'a întâmplat?

— !!

— Trei zile nu am avut voință!

— Mare lucru. Uite, eu ași plăti ceva pentru ca timp de trei zile să n'am voință. Ași fi scutit de o mulțime de neplăceri.

— De, zici așa dar ia să încerci.

Mă supărasem, ca nici odată în viața mea și supărarea aceea mersese crescând, mă exasperase, dar cum de sigur, creierul mi-e destul de solid, nu voia să se deranjeze. Într-o zi însă iată ce s'a întâmplat.

Mă culcasem târziu și tot supărat. Dimineața, când m'am trezit, stam cu mâna dreaptă sub obraz, privind spre un perete.

Intreb pe bătrâna care are grije de gospodăria mea de flăcău bătrân.

— Cât e ceasul?

— Opt.

Opt! La opt și jumătate trebuie să mă scol. Simțeam că mă aflu mai bine ca niciodată. Creierul meu era ca o pagină goală. Când a trecut jumătatea de oră nu știu, n'am întrebat. Știu că priveam fix la o floare desenată de zugrav, o floare roșcată, cu pete albe, în care vedeam diferite chipuri omeneste, urâte sau frumoase.

De obicei, dacă stau câteva clipe liniștit, îmi defilează liniștit prin minte sute de idei: ce-am făcut, ce am de făcut. De astă dată... nimic.

Bătrâna intră în casă se uită chiorâș la mine, apoi mă întrebă:

— D-ta ești bolnav, domnule? Mirat, îi răspunsei:

— Nu. Dar de ce mă întreb?

— E ceasu un-spre-zece.

Mă speriai. Cum se putea una ca asta. Trei ore și stau să mă gândesc... la nimic.

Mă înspăimântam, dar mâna de sub cap nu o scoteam, eram revoltat, dar liniștea aceea nu vream să o întreprer.

La 12 din zi am făcut o sforțare. M'am îmbrăcat alene, greoi ca și cum ași fi avut plumb în vine și m'am dus la birou. Am mâncat pe masa de scris. Apoi am rămas pe canapea, lângă sobă, — cu picioarele pe un scaun.

Începusem să mă alarmez.

Răniți francezi îngrijiți la Beaurdeaux pe bordul vaporului „Gascogne“.

CARTE POSTALA

Aceleiași femei

*Tușește vântul pe sub ramuri goale
Purtând ocean de frunze oficioase,
S'aud loviri de crengi, ca niște oase,
Ș'apoi oftări când triste, când domoale.*

*Pe lac rugina toamnei aurește
Oglinda 'n care ochii de-astă vară
Ardeau în undă piatra cea mai rară...
— Și une-ori, ca 'n cimitir, pornește*

*Convoi de umbre reci și fioroase
Tărând pe drumuri primăvara moartă...
Plâng zările... Un câine urlă 'n poartă...
Sunt singur! Trist! Vin amintiri duioase!..*

D. IOV.

Căutai cuvântul întrebuiat de medici... *abulie*, da, lipsa de voință. Iată o boală la care nu mă gândisem. Și acum mă interesea foarte mult. Se vindecă, sau nu? Stam așa de bine pe canapea, în cât mi-era perfect egal, dacă abulia se vindecă, sau nu?

Auzi tul... Eu, care divinizez, nu forța, ci voința, căci forța nu e de cât o manifestare a voinței, să mă bucur ca un inconștient, că nu am voință nici să mut piciorul, sau să mișc o mână.

N'am chemat nici un medic. M'am vindecat singur. Poate că medicul, vre-o somitate neurologică, al cărui cel mai bun client este el însuși, m'ar fi cercetat în vederea unei comunicări la Academie, m'ar fi bruscat puțin, m'ar fi întrebat, câți betivi, sifilitici și nebuni am avut în familie și la urmă m'ași fi vindecat singur, după cum m'am și vindecat.

Și cu toate acestea, acum, când după trei zile am revenit la viață, mi-aduc aminte de toropeala voinței, de plăcerea neînchipuită de a nu face nimic, de a nu te gândi la nimic, de senzația aceea că te așli pe pragul celeilalte vieți, dacă din întâmplare mai există această a două nenorocire.

Nu, nu e ceva al animalului. Animalul are voință. Oboseala nervoasă, cheltuirea și sleirea ultimei energii nervoase nu sunt date de cât omului.

Acum, cititorii să caute și ei cuvântul acesta pedant de „*aboulie*“, cum îl scriu francezii, prin dicționare medicale. Eu știu că am aflat de la prietenul meu mai mult de cât ași fi aflat din gura unui medic.

Victor Anestin

Viața artistică și literară

Opera Națională a avut o premieră interesantă Joi seară: *Aida*. Cu toate greutatele de montare, opera a avut totuși o reușită frumoasă.

Un element remarcabil s'a afirmat cu acest prilej în tânăra Romulus Vrăbiescu despre care presa italiană a vorbit foarte elogios acum câțva timp.

Expoziția de pictură a pictorului Wentzel, care s'a deschis de câteva zile în rotonda Ateneului Român, se va închide la sfârșitul acestei luni.

L. I.

Directoratul d-lui Diamandi la teatrul național a avut până acum cel puțin o consecință vădită. Dramaturgia română a dat la iveală, cantitativ și autori și lucrări românești mai numeroase.

În repertoriul de până astăzi, abia se înnumără câteva piese străine, alături de obișnuitele reluări; au fost și vor mai fi însă multe piese originale.

Incurajarea aceasta acordată autorilor români este desigur bine venită pentru literatura noastră dramatică, căci din acest abundent protecționism al tuturor încercărilor, va urma fără îndoială epoca lucrărilor încheiate în forme de reală valoare artistică.

O lucrare, prezentată de curând de întreg comitetul de lectură și apreciată ca mod definitiv de prezentare este: *Trandafirii roșii* de artistul și scriitorul Z. Bărsan.

Viță de neam, piesă într'un act de Paul I. Prodan.

Lucrarea aceasta n'a fost încă prezentată vre unei scene, dar impresia noastră e că merită toată atențiunea, cel puțin a lectorilor.

În piesele scurte, cum e „*Viță de neam*“, de obicei sunt schițate numai subtile probleme sufletesti; ori e înfățișat un personaj într'o sumară serie de manifestări variate.

În acest act al d-lui Prodan însă, este înfățișată în crizele ei mai acute chestiunea trufiei fetelor, care fiindcă s'a întâmplat ca familiile lor să fie — să zicem bune — își înăbușă adesea cu violență, sentimentalismul imperios pentru unii tineri, cari nu sunt de neam. D. Prodan prezintă pe Despa Mușat în frigurile mândriei, că e fată de neam refuzând dragostea cinstită a tânărului Doran; mai târziu însă, când se convinge că gloriile strămoșesti în amai de domeniul amintirilor, — se aruncă în brațele tânărului.

Norma arătării, înfățișarea personajilor, conducerea dialogului s'au fac din acest act o lucrare dramatică de seamă.

Figuri de ceară de Adrian Maniu este o broșură de poezie în proză pe cât de interesantă prin originalitatea stilului pe atât de originală prin concepția autorului despre oameni și lucruri.

Ne obișnuisem să găsim în poezie în proză un stil ușor, presărat cu imagini poetice, învăluit într'un sentimentalism vaporos și constând din observații și cugetări foarte adesea numai pretențioase.

D. Maniu aduce ceva nou. Un fel de a prinde lucrurile cu totul nou — fără concesii, aproape brusce — și un stil viu, dărz, dar plin de ritm și poezie.

Bart

AMINTIRI...

1.

*Duioase amintiri răsar,
Din vremea ce s'a stins de mult,
Povestea lor, uitată 'n drum,
Înfiorat azi o ascult.*

*În zisa lor, ele-mi vorbesc
De ochi frumoși, cu tainic dor,
Și de-o icoană ce-a apus
De mult în noaptea timpilor.*

Ioan Totu

Literatura bulgară

Fabulă

de P. J. Todarov

Această fabulă mi-o amintesc încă din tinerețe. Când ultimul câine întârziat trăgea spre casă, colo în spre gardurile mănăstirei, amurgul se lăsa deasupra câmpiilor cu zarzavaturi, iar o babă ședea în fața colibei căsnindu-se să aprindă un foc. Noi cete de copii, alergam prin smetrușul părit, aproape ars de soare; cei mai mici adunam ramuri și le aruncam pe foc, pe când cei mari săpau scoțând cartofi din cui-buri. Și iată că un foc mare lumina fața colibei care era plină cu hostani porcești;—cu toții înconjurăm focul, aruncând cartofi în jar. Crăciile se întreceau în trosnet, iar flăcările aruncau pe fețe și capetele noastre ciufulite, o roșeață purpurie făcând ca umbrele noastre să se joace în-gânându-se una pe alta pe tarlalele goale... Crivățul sufla suerând pe paturile acoperite cu porumb și măcieși, făcându-ne să tremurăm,—iar noi ne frăgeam mai aproape de foc pentru a ne încălzi. Colo departe dorm în întunecare piscurile balcanilor; sus pe clopotnița mănăstirei atârna o cruce ce despintea văzduhul, și numai singure broaștele orăcăiau făcând vuet în poiană.

O-cacaca, o-ca-ca-ca... orăcăiau șgomotos, certându-se între ele parcă le-ar fi fost rece—iar în noi, ecoul lor își găsea răsunet.

Baba arunca mereu ramuri în foc și zâmbind ridică capul:

— De altele se certau broaștele...

— Ca fiecare tânăr în această lume, preotul Chircea purcese să-și găsească fericea căutând fata a cărei mămă nu o răscuse încă. Preotul era tânăr și frumos, preoteasa de asemenea era și mai tânără și mai frumoasă ca el; întreg satul se minuna de ei și-i iubea într'atâta cât el știu să-și păstreze cinstea. Purcese Preotul pe drumuri necunoscute încă de el, hoinărind pe aici, colca până într'o noapte se înapoiasă în sat—și ce rușine!—se întoarse cu barba rasă!... Micii și marii satului se sculară contra preotului, trînițându-l la călugărie pentru a-și aduna mintea pierdută și găsi calea dreaptă pocăindu-se.

Preotul Chircea fiind lăsat în libertate era foarte neglijent cu regulile călugărești încât uici pocăința nu reuși să-i îndoaie gâtul pentru a-i liniști sufletul plin de păcate. Toată ziua sta fâchis singurel în chilie—ca un lup în cușcă—iar noaptea eșea afară, și când totul ațipea în jurul lui, singurel la lumina stelelor, ardea o cămașă de searpe, pentru ca prin vraje să facă să-i vie copila nenăscută pentru care umblase atâta amar de vreme peste mări și țări...

Preoteasa îndurerată până în adâncul sufletului ei, neputând pătrunde zina în mănăstire, se furișă până la celula lui nevăzută și neuzită de nimeni cănd satul întreg și toate dormeau în tăcerea nopții.

Sus peste piscurile balcanilor strălucia lumina vie a lunii, stelele se adunau pe cerul senin, iar pe câmpii nici o frunză nu se clătină. În spre cântatul cocosilor preoteasa văzu din depărtare prin geamul chiliei arzând o candelă, iar la lumina ei pală zărea pe preotul Chircea sărind peste zidurile mănăstirei, cu capul gol și ciufulit cu anterele desfăcute. —Preotul zorea de tot alergând prin poiană. Rămase înmărmurit la vederea ce i se arătă în cale; îl lăsa să se furișeze urmărindu-l din depărtare cu privirea să vadă ce vroia să vrăjească la stele. Preotul își agita din când în când bățul în care se sprijinea, netezându-și barba nervos vroia ceva și el însuși nu știa ce... În sfârșit ajunse în poiană și se a-

șeză pe o lespede de piatră. Pe cealaltă latură se așeză ușor preoteasa și cu multă grijă își reținea respirația.

Pe luciul iazului din poiană luna își oglidea razele ei bogate încât reflexul chipului preotesei, o făcea și mai fermecătoare de cum era. Preotul văzându-i reflexul i se umplea inima de groază.

— Uite copila nenăscută încă pe care o caut de atâta vreme, — zise preotul!

— De ce mă cauți nenăscuto? Intreaga mea viață am trăit cu tine sub același acoperiș, tu nu mai cunoscut bine? Singur tu m'ai izgonit...

Preotul închunaise...

Preoteasa vroia să alerge în spre el; dar monahul nu-i dăte timp căci ca fulgerul se aruncă în apă pentru a prinde copila nenăscută încă rămânând acolo pentru vecie...

De atunci broaștele se întrec în orăcăit.

A-mu-r-r-r-it preotul orăcăese cele mai bătrâne.

— Unde să-l în-gr-r-r-opăm?

— În v-a-a-le re-pe-pe-pe-de, în v-v-vale r-r-r-r-pe-de.

Și de atunci într'una plâng și vor plânge încă pe preot cât va exista lumea.

Pe ici colca unii dintre noi cască, limbile de foc dormitând fășăesc prin jarul arzând iar noi scoteam din cărbuni — cartofii puși la copt.

Și broaștele tipau într'una jos în valea întunecată.

A mu-r-r-r-it, preotul... A murrit preotul.

In românește de Miluță Simion.

Micul Eduard Mina, în vârstă de 15 ani, voluntar în armata franceză, luptând pentru patrie în primele rânduri.

Impăratul Napoleon III la Sedan

În zorile zilei de 2 Septembrie 1870 le aproia de sătulețul Dochery, de pe soseaua care duce la Sedan, un cortegiul măreț. Într'un echipajiu al Curții imperiale, escortat de un escadron de soldați din gardă în uniforme strălucite, ședea un bărbat mai în vârstă, cu fața palidă și tristă, ale cărui priviri erau foarte abătute. Era o dimineață senină pe oamă. Valurile râului Meuse străbăteau vioale câmpia roditoare perzându-se în depărtare. Acum vasta câmpie era întredăiată de nenumerate brazde și gropi pricinuite de căderea granatelor.

Echipajiu și escorta de călăreți, după ce trecuseră pe un drum lateral se opriră în fața unei case albe cu un etaj, care era înconjurată de un parc mic. Bărbatul cu fața tristă se coborî din trăsură, trecu cu pașii repezi prin parc și ajungând la ușa casei sună.

Ușa se deschise și în pragul ei apăru o doamnă tânără de vreo 25-26 ani. Ea privi cu îngrijorare și compătimitor pe acest om pe care-l cunoștea din vedere, apoi se inclină cu respect și-i făcu loc să intre. Era împăratul.

El urcă scările înguste în formă de spirale cari duceau la etajul de sus, pe când în urma sa venea cu pașii apăsați un ofițer prusian de husari.

Doamna se numea Eliza Fournais-sc. După 44 de ani ea vede din nou încercate în luptă înverșunate pe a-celeași două popoare culte și vecine.

Acum aude ea pentru a doua oară bubuitul tunurilor germane. Obuzurile germane prăpădesc iarăși satul, care se întinde în fața casei. Și iarăși e pustiu parcul cu frumoasele sale straturi de flori.

Când tunurile germane făureau la Sedan coroana imperială a Germaniei. Eliza era de 26 ani. Ea se măritase, nainte cu trei ani și nădăduia că va trăi fericită. Azi este în vârstă de 70 ani, e văduva cu părul alb. I-a trecut rostul vieții și numai avea să trăiască multe zile. Și-a păstrat însă dinșor facultățile spirituale, încât își aduce limpede aminte de întâmplările din trecut.

Camera în care a căzut definitiv coroana imperială de pe capul lui Napoleon nu e mai mare ca chiliele unei închisori moderne. Mobilierul era format de un dulap, în care d-na Eliza își păstrează amintirile acelor zile mari, o masă, și două scaune. Pe unul a șezut Napoleon III, pe celalt Bismark. Camera cu mobilele ei îl amintează încă înainte cu mulți ani aici și-a luat rămas bun de la tron și patrie, un Suveran. Impăratul Napoleon se opri la geam și cu mintea sa zăpăcită și obosită străbătu câmpia până la munții Ardennes ale căror culmi se pierdeau în zărea îndepărtată.

El știa cu siguranță că în aceste momente istorice era în joc nu numai libertatea persoanei sale, dar și patria era primejduită. Era târgșorul Sedan. În partea cealaltă, deși lucea soarele, pălpăia o uriașă colană de foc, care se înălța în văzduh. Granatele germane aprinseseră fortul Les Arvelles.

Impăratul își luă rămas bun de la regiunea încântătoare, pe câmpiile și în pădurile căreia zăceau neîngropate cadavrele a mii de luptători. El își reculesse toate forțele, ultimul rest de energie și se retrase de la geam. El se împăcase acum cu soarta. Cu mâna rece și tremurândă își semnă numele pe actul de abdicare la tron și apoi cu pași sovăitori coborî scările.

Lumea i se părea pustie, iar ochii erau împăienjeniți. Jos la capătul scării îl aștepta tânăra doamnă tăcută și abia putându-și stăpâni lacrimile.

Impăratul îi retezi părul și-i uită pentru un moment degetele printre suvițele ei negre și bogate, apoi scoase din buzunar patru rapoaleoni pe cari îi oferii. După aceea plecă. Echipajiu porni și parcurse cu mare înțeleală șoseaua.

D-na Eliza avuse în lunga ei viață și zile bune și zile rele, fusese într'o situație bună, dar îndurase și multe suferințe și lipsuri de tot felul. Se întâmplase uneori, mai ales de când rămăsese văduvă să nu aibă aproape nici ce mânca. Dar cu toate aceste păstrate până astăzi monedele de aur, pe care le primise de la Napoleon.

Banii aceștia erau puși într'o ramă de lemn de Mahagoni pe care o considera ca pe o veche și prețioasă i-coană. Ea o arăta foarte rar, și numai la prieteni și prietene. În dulap avea o colecție de numeroase pan-

glicii tricolore și medallii militare nasturi de uniforme etc., pe cari îl adurase odinioară, pe câmpul de bătăie dela Sedan.

Acum doamna aceasta din alte vremuri ar mai putea să colecteze și azi astfel de obiecte și să-și îmbogățească mielul ei „muzeu”. Bătrâna nu simte plăcere să vorbească de Bismark. Cel mult zice că el a fost un om înalt, iar nu „mare”.

Ea se miră cum vin străinii și mai cu seamă soldații germani să-i admire monedele de aur și colecția și s'o roage să le istorisească evenimentele cari s'au petrecut pe aceste plajuri acum patruzeci și mai bine de ani...

C. Scartu

GIUSEPPE GARIBALDI IN NEAPOLI

La 21 Ianuarie 1882, cu câteva luni mai înainte d'a muri, eroul italian veni în apele Posilipului cu vaporul „Esploratore”. Venea să ceară acurului din Neapoli puțină întremare la sănătatea lui sdruncinată. Pentru aceasta se instală în vila Maclean.

Manifestațiuni nestăruite se făcuseră eroului, din partea populației neapolitane, în timpul șederii sale acolo. Dar cea mai însemnată fu marea serenadă din 19 Martie acel an. Trei vapoare pline de nu mai încăpeau de lume, mii de bărci pornite pe apă, mii de trăsuri mișcate pe uscat, aduseră o mulțime nespusă sub zidurile vilei. Se construiseră tribune pentru cântăreții cei mai aleși ai orașului vezuvian și pentru corul de o sută de copii. Serenada închinată Eroului se exprima cam astfel, cu stil simplu popular:

*Tot cântându-ți de un ceas
Am rămas fără de glas,
Și nu vroii să te arăți
În balcon ca'n alte dăți?*

*Te iubim și o știi bine,
Precum știe ori și cine,
Nu de astăzi, nici de ieri.*

*S'în răcoarea aștei seri
Moșulică, nu voești
Să ne vezi, să ne vorbești!...*

Mulțimea plârgea și striga cât o lua gura:

„Arată-te, arată-te, să te mai vedem odată. Urraa!...”

Doctorul Sangiovanni eș'n balcon să le spuie că generalul nu poate să se expue la răzoare serii. Dar mulțimea nu vroia să-nțeleagă. Atunci, după o jumătate de oră, Teofilo Sperino făcu semn cu bastonul să tacă și le zise:

— Vreți numai să-l vedeți? V'ajunge atâta?

— Să s'arate, să s'arate! urlă mulțimea.

Dus într'o cărucioară cu trei roate, foarte palid și înfășurat în tartane groase, Garibaldi se arătă multumit. Cu mare greutate ridică o mână în semn de mulțumire.

Mulțimea păru neîncredincă de bucurie și începu să strige și mai tare:

— Să vorbească, să vorbească! Să spuie un cuvânt!

— A vorbit! strigă Sperino.

— A vorbit? Și ce, ce a zis?

— A zis: „Iubirea cu iubire se răsplătește”.

Și aplauzele răpăiră ca un tuncet pe când trăsura ducea iar pe generalul infirm în vilă.

OLAHII

De-amur de vreme prigoniți,
Leguți, loviți și schingiuiți,
Ne duceți astăzi la război
S-așteți nădejdea noi.

Olașilor desprețuiți
Ați steaguri mari le dăruiti;
Eri pentru un brâu cu trei culori
Mureau prin închisori

Românii astăzi vă sunt frați,
In osanale îi purtați,
Pe când odinioară toți
Erau tâlhari și hoși.

Ne ducem ca niște nebani
Să vă scăpăm pe voi, pe haini
De toate astea cîncăntat
Drăguțul dempărat.

Sunteți uimiți cum în război
Românii luptă ca eroi.
Când voi cu bici i-ați cărmănit
Atât cât ați voit.

Cu numele să ni-l cinstim
De-aceastăvingem sau murim;
Dar să știți bine că eroi
Suntem doar pentru noi

Căci va sosi și ziua când
S-or auzi tunuri cîntănd
Din alte părți decât spre Prut,
S-tucea v-ați pierdut.

Poate mult timp nu veți fi puși
Pe goană de soldații ruși;
Dar de-o tună dinăspre Carpați
Fugăți și nu mai stați!

Veni-cor frații, șo să știm
Atunce să ne răsuim;
Vom sta alături de ei,
Nu ca niște niștei.

Căci voi, maghiarii, nici nu știți
Ca glonbu în față să-l primiți;
Sunteți semeți, sunteți făloși,
Cu suflet de fricoși.

Lui Carol de na i-a fost dat
Ca să ne fie împărat.
Cu Ferdinand ne jurăm
Ca visul să 'mplinim.

C. Vasilescu-Portos

EX-LIBRIS

„Andrei Braniște”, episod dramatic în 3 acte de Marin Simionescu Râmnicăneanu.

Arta nu dovedește nimic, nu te învață nimic nou, ei tâlmăcește și răs-tălmăcește sentimente, și la nevoie, inventă situații, conflicte de patimi. Astfel, nu ne vom întreba la sfârșitul piesei d-lui Simionescu-Râmnicăneanu, ce-a vrut să dovedească cu lovitura de revolver din ultima scenă.

Dar să povestim țesătura piesei. Andrei Braniște e un pianist celebru, acum în vârstă de 55 ani; soția lui Anca, bătrână de 50 ani. Au două fete, dintre care una măritată cu un egoist oarecare; mai apoi un prieten al casei, în vârstă și el, spirit rece, de profesie entomolog.

Braniște a trăit toată viața nu pentru el, ci pentru un prieten al lui, Dragomir, un geniu muzical, care a murit ostilios. Operaie muzicale ale lui Dragomir vrea Braniște să le facă cunoscute publicului și semnează un contract pentru suma de 80000 lei, să cânte acele opere muzicale, la pian, în capitalele mari europene.

Ce-i trece prin mîntie însă, chiar în ziua semnării contractului, să întrebe pe soția sa, dacă nu cumva l-a înșelat vre-odată. Anca nu așteaptă mult să fie rugată și-i spune neted că l-a înșelat cu Dragomir. Bătrânul aprcape inebunește, începe să facă filozofia vieții, a iubirii, întrebă pe fete, dacă sunt ale lui, reneagă pe Dragomir și se dedă la tot soiul de acte, pe care bătrâna lui mîntie nu ar fi trebuit nici odată să le facă.

Toată familia e disperată, dar Braniște nu vrea să știe de cât de trădărea de acum 20 de ani a soției. La urmă, o chiamă în camera lui, o supune la un fel de tortură morală și se împușcă în fața ei. Dacă intervine, sau nu, Salvarea, nu știm, știm dar că Anca se prăvălește lângă el.

Da, asta nu dovedește nimic, nu ne spune nimic nou, dar piesa d-lui Simionescu-Râmnicăneanu ne spune multe lucruri. Ea glăsuiește astfel: 1. Să nu te apuci să scrii o piesă, în care oameni trecuți de 50 de ani se dau în spectacol față de copiii lor, oameni și ei în toată firea, pe tema erotismului.

Sensualitatea poate fi interesantă dar până la o anumită vârstă. E scârbos să auzi pe o femeie de 50 de ani, care îți spune că acum 20 de ani a fost violată.

2. Nu ajunge să încrepești scene de teatru cu teorii filosofice, fie chiar presărându-le cu glume, mai mult, sau mai puțin, de spirit.

3. E imoral să obosești pe spectatori cu teorii timp de trei acte, fără să le dai eel puțin, ceea ce dă arta dramatică de obicei: acțiune.

Deplâng pe cei cari vor avea nenorocirea să vorbească pe dinafară bazându-se pe artistice ale bietului Andrei Braniște.

Piesa aceasta te supără când o citești, îți revoltă sufletul și ered că spectatori s'ar supăra și mai mult de cât cititorii.

Un roman în Lună, roman astro-nomic de H. Stahl. D. Stahl e steno-graf, ba cel mai bun, e scriitor distin-s și iată-l acum popularizator al științei. Conștiincios, sârguitor, a reușit să aducă la îndeplinire ceea ce s'a propus. Romanul d-sale e instructiv și în același timp foarte atră-gător. După ce l'ai citit cu o deosebi-tă plăcere, constăți că ai aflat și o multime de lucruri noi și intere-sante. Și-apoi se prezintă admirabil, e frumos tipărit, bogat ilustrat, cu gravuri de artiștii Murnu și Stoica, cu reproduceri fotografice din cele mai recente scrieri. A făcut o faptă bună d. Stahl și am dorit să auzim că va mai da la lumină asemenea scrieri folositoare, care pot fi citite de oameni maturi și care pot folosi și pentru educația tineretului nostru. In

alte țări, sunt nenumerate scrierile de știință popularizată, de oarece știința e adevărata temelie a civilizației. Asemenea scrieri îndreaptă atenția tinerilor spre magica știință. Recomandăm deci această carte tuturor celor cari sunt de părere că tinerii noștri au nevoie și de educație științifică, nu numai de cea sportivă, sau artistică.

Albex

Scriitorul și tâlharul
de Iwan Krilov

Odinioară s'au înfățișat înaintea judecății celui proca înalt doi vinovați: un scriitor cu renume și un tâlhar vestit. Scriitorul împrăștiase imoralitate și răutate cu cărțile sale, iar tâlharul furase și omorâse fără milă. Judecătorul a tot știitor hotărî repede pedeapsa: amândoi vinovații trebuiau să fie aruncați în niște cazane mari unde aveau să fiarbă și să se chinuiască.

Sub cazanul tâlharului se orânduise o grămadă de lemne și se făcuse foc mare. Sub cazanul scriitorului, focul era la început mai slab; întotdeauna se flăcăie, fierbinteala l'a cuprins și pe el. Chiauurile lui erau grele și nesuferite.

— Câtă nedreptate în facl! — începu să strige el — eu un scriitor atât de renumit, să fiu pedepsit mai aspru de cât cel mai strâșnic tâlhar. Și pentru ce? Fiindcă am scris puțin mai liber?

Revoltat, unul dintre paznicii iadu-lui, se repezi în fața scriitorului și începu să-i reamintescă păcatele sale.

— Nenorocitul, — exclamă el, și mai ai îndrăzneală să te mîni împotriva dumnezeului? Sau să te compari cu tâlharul? Nu-ți dai seama că viaa lui pe lângă a ta se pierde?

Sotca lui de sânge și cruzimea lui nu au stăcut decât cât timp era în viață. Dar tu? corpul tău e putrezit de mult, și totuși o zi nu vorbești fără ca să nu se mărească numărul roadelor fatelor tale. Venitul cărților tale, nu numai că nu s'a micșorat, dar din an în an se mărește tot mai mult, se înmulțesc mereu. Copii au ajuns rușinea și necinstea părinților lor.

Cine i-a îndemnat? Cine a sfătuit lumea să nu respecte nici familia, nici autoritățile și nici legăturile obștești? Nu ești oare tu acela care preamăreai pasiunile și răutățile?

Priveste, acum țara întreagă e plină de omoruri, răpiri și turburări. Toate din cauza ta. Vezi cât sânge și câte lacrimi.

Și tot mai îndrăznești să te mîni contra lui Dumnezeu?

Din scrierile tale multe rele se vor mai naște. Ești dator deci să suferi chinurile cari ți s'au orânduit după faptele tale relești.

Traducera de Ioan Totu

Sacul cu glume

Un om însărcinat pe un prieten să-i cumpere un bilet de loterie, spunându-l că, dacă o câștiga, va împărți pe din două cu el. Și câștigă, dar nu banii, ci o pendulă.

Vorba era acum: cum să împar-tă câștigul? După o scurtă gândire, câștigătorul zise prietenului său:

— Uite ce e, ești opresc pendula, fi-rește, dar tu, de câte ori ai vrea să știi câte ceasuri sunt, vino de te uită la ea.

Intre doi prietenii, ameiții de bău-tură și întârziată noaptea afară din casă.

— Dragă — zice unul — fie-ți milă de mine și învață-mă ce să fac, cum să dau cu ochii de nevastă.

— Curaj, dragă, — îi răspunde cel-alt. Și mulțumește lui Dumnezeu că nu ești Sultau, că ai numai o singură nevastă.

Acum câțiva ani, aprinsese cerul nopții o aureolă boreală. Un prefect, speriat și prudent, telegrafice numai decât ministrului de interne:

— Locuitorii din județ sunt spăimântați de o lumină roșie care se în-tinde noaptea pe cer. Rog lămuriri-mă ce este acea lumină și învățați-mă cum să liniștesc poporul.

Ministrul îi răspunde numai atât: — Lumina aceea se numește aurora boreală. E un fenomen care se observă adesea cu 24 de ore în-ainte de demisionarea unui prefect.

Ispravnicul înțelese mai ales par-tea din urag a răspunsului ministe-riai și se conformă, ne mai stăru-ind să fie capul neluminat al unui județ ignorant.

Reclamă americană.

Un ziar din Chicago, ca să-și mă-rească tirajul cam slab, publică în coloanele sale, cu litere mari, următoarea informațiune:

„Ieri, directorul nostru, s'a pome-nit, în mijlocul strădei, cu o damă care l'a sărutat. Făcun număr vi-tor vom da numele doamnei și a-dresa ei”.

O săptămână ziarul se vîndu bine. Intr'a opta zi, în fine, apăru următoarea declarațiune subsemnată de domnul director:

„Femeea care m'a sărutat în stra-dă e soția mea. Locuiește eu mine în strada și la numărul cutare”.

Căpitanul inspectează școala com-paniei pe când se făcea lecția de arit-metică. Ca să se convingă de progre-sul făcut, pune întrebarea:

— Ia să vedem, cine știe să mi spue cât face de 3 ori 4?

Toți tac. Căpitanul repetă întreba-rea. Atunci se scoală din fund un țig-an și răspunde:

— Apoi, să trăiți, dom'le căpitane, fac doosprece.

— Bravo, exclamă căpitanul, bine ai răspuns! Și, ca să te răsplătesc, să știi că ești învoit pentru 12 zile.

— Auliu! zice țiganul către tova-rășii săi. Ce dobitoac am fost că n'um răspuns că face mai mult.

— Ce urte sunt, zice bărhatul ne-vestii sale, gravurile de prin ziarele de modă.

— Erat odată așa, răspunde ne-vasta, dar acuma sunt mai exacte și mai frumoase. Sânt chiar reproduse după fotografiai.

— Cu neputință, dragă, replică el. Ia uită-te ici: două cucușice care au pornit în direcțiunii opse; amândouă sunt îmbrăcate cu rochii noi, și nu se 'ntoarce nici una ca s'o privească p'al'altă!

Politeța în curțile regale. Ilustrul istoric Weber întreabă pe prințul de coroană care și trece exa-menul de maturitate:

— Rog pe alteja sa imperială să înevoiască a'mi spune în ce an s'a terminat războiul de 30 de ani?

Prințul se gîndește și apoi răspun-de încoiois:

— În 1643.

— Războiul acesta, replică profe-sorul s'a terminat, cu adevărat, cu cinci ani mai târziu, și anume adică în 1648. Cu toate acestea, e admira-bil răspunsul înlătimii voastre, pen-tru că arată fierbintea sa dragoste pentru patrie. Ar fi fost evident mult mai bine pentru regat dacă războiul dezastros s'ar fi terminat cu cinci ani mai curînd!

Sergentul aviator Frantz, care a dat o luptă omerică aeriană contra unui aeroplan german, doborându-l.

Din ascunsul inimilor

— URMARE —

— Am zis educație, nu instrucție. Și educația e tocmai punctul principal. Dela sânul mamei, fata aude un grai deosebit; se dezvoltă în ea sentimente și idei care sunt reprimite și stărpite în băiat... nici nu se încearcă să i se arate care va fi baza morală a omului... punctul de onoare: conștiința valorii de sine. Insfârșit, femeia e tratată moral cu totul altfel ca noi... Nu trebuie să ne mire, deci că nu ne asemănăm...

— Lasă-mă dragă... e consecința firească a constituției ei fiziologice și psihologice!

Georges se încapățână:

— Psihologia pe care tot noi am creat-o...

— Dar fiziologia?

— Oricum, exagerezi și aci. Slăbiciunea, suferința femeii în circumstanțele naturale ale vieții, provin din civilizație... Uită-te la animale, la partea femeiască sau la sălbaticii...

Sageret nu-l asculta, ci își urma șirul ideilor lui:

Există instincte speciale în femeie, după cum există bine definite, și între diverse rase... instincte pe care nimic nu le poate schimba, nici modifica cel poate schimba, nici modifica cel Oare educația e aceea care va face pe bou carnivor, ori va domesticii leul?... Educația, iubitul meu prietene, e lustrul cu care se acoperă lemnul brut, dar care nu pătrunde în adâncime, în interior.

După cum puterea femeii nu va putea ridica greutatea ușor mânărită de bărbt, la fel și circulațiunile creierului ei nu sunt susceptibile să primească anume impresii, sau să conceapă anume gândiri.

Georges se indignă:

Nu înțeleg cum nervii, carnea, sărurile care ne dau viață să fie deosebite de noi... Fiindcă, ori ce-ai zice, d-ta? eu? noi toți, nu suntem născuți de femeie?

Bătrânul tăcu o clipă, pe urmă batjocoritor:

— Dar, dragul meu, femeia nu-i oare aptă să formeze un sex care nu-i al său?

Tăcere destul de îndelungă cuprinsă. Rotocoale de fum alba, din țigara inginerului și din pipa moșneagului urcau regulate în semi obscuritatea încăperii.

În sfârșit, Georges reîncepu, cu voce înceată, să expună în-treg visul lui ascuns al inimii sale generoase și mângâietoare.

— Știu că sunt multe, femei mincinoase, perverse, crude, incapabile să gândească, să aibe sentimente frumoase...

Știu că multe n'ar ezita un singur moment să-și satisfacă o dorință, un capriciu... garbe și nepăsătoare la fortuna care s'ar deslănțui în urmă. Dar cred... și-o cred, cu țârie, că e numai din propria-ne greșală... fiindcă noi nu știm nici să le iubim, nici să le conducem. Sunt convins că putem transforma pe femeia ce o luăm... învățând-o în-alta și sănătoasă concepție a vieții... concepție de care suntem pătrunși în sufletul nostru.

Deodată părăsind generalitățile sale adaugă:

— D-ta, mi-ai încredințat un copil cu caracter indecis, cu idei confuze, cu sentimente asemenea valului. Ei bine, așteaptă câțiva ani și vei vedea născând în ea o femeie... femeia pe care eu o visez... pe care o visăm noi toți!

Bătrânul avu un gest sceptic:

— Ti-o doresc, iubitul meu!

În balcon, sub noaptea cu cer albastru și stele vii. Adrian și Charlotte răzimați pe balustradă, se aplecară în josul golului străzii desarte, clipindă-adesea,

la intervale nepotrivite de lumina nemișcată a felinarelor.

Un curent de aer, învăluit în parfum de flori, și acoperea, în timp ce mâinile lor îndoiau nervos tulpinile fragede de edera, agățate în spirale de zăbrelele balconului.

La început, nu schimbă nici o vorbă; pe-urmă, cedând turburării pe care i-o năștea prezența lui Antoniu Sageret, Charlotte, mută de obicei, în ceace privește gândurile ei ascunse, începu să vorbească, cu voce șoptită tremurând. Dușmănoasă:

„Nimeni, nu-și poate imagina cum mi-a trecut viața alături de acest om! Părăsită, îngrijită rău, asta n'a fost nimic... Dar ura care mă urmărea neîncetat!.. în cele mai neînsemnate amănunte ale zilelor!.. Ura lașă care nu îndrăznea să mă arunce în stradă, dar care se răzbuna reproșând pâinea pe care-o mâncam și odăita ce-o locuiam!.. Ah! da, ura lașă!.. care mă silea la zece ani, să caut în toate părțile, tot ce putea să-mi reamintească de greșala mării, din care, mi se repeta, fusese născută!.. Cuvintele crude ai căror sens nu-l pricepusem la început... dar care le-am pătruns mai târziu când în înțelesesem rostul!”

Și apropiindu-se de Adrian:

„Ți mai reamintești de mica ființă ridicolă, slăbuță, temătoare de odinioară? Când glumele și batjocurile tuturor mă făceau să mă ascund în fundul grădinii zile întregi? Și aceste toate nu erau nimic, pe lângă durerile ce sufeream în timpul mesii, alături de tata, când fiecare gest al meu era criticat, ori ce atitudine blamată, fiecă vorbă primită în răs... când totul era pretext ca să fiu batjocorită, umilită.

— Nu! era un continuu examen plin de răutate, în care mă tortura cu pedagogia sarcastică ce el o numea filosofie!.. Chestiuni repetate la cari trebuia neapărat să răspund intimidată, confuză... cu gândul că alcătuiau doar o cursă încărcată cu insulte și tirade mușcătoare!

Ea se opri o clipă, pe urmă reluă șirul:

— Când am împlinit cincisprezece ani, fui prinsă de un dor nebun de a mă instrui; prin această cercând să cumpăr indulgența. Care a fost răsplata sfârșirilor mele?... Ironii și mai amare!.. și mai dureroase, fiindcă le măsuram acum mai clar valoarea lor!.. Atunci, renunțai, făcui pe proasta, pe moarta... disperată că nu sunt mai îndrăzneată să pot fugi, să-mi câștig pâinea cum Dumnezeu o vrea... De altfel, aceasta era ținta mea, dacă n'ar fi venit Georges.

Nu-l iubeam de loc... era însă mântuitorul.

Adrian ascultă foarte surprins turburat de vehemența neobișnuită a tinerei femei și a confidențelor ei neașteptate.

— Nici odată nu mi-ai fi putut închipi pe d. Sageret așa de rău, de... începu el.

Dar ea îl întrerupse:

— Ah! Doamne, nu-i mai rău decât majoritatea oamenilor!.. E un monstru de egoism și vanitate, iată totul!..

Pe urmă cu o veselie înfrigorată:

— Pe-atunci eram tânără și destul de proastă că mă durea atât!.. În viață ar trebui însă, să se petreacă cu totul altfel lucrurile!..

— E adevărat, aprobă și pictorul.

Charlotte își înălță corpul, și cu vocea vibrândă, ca-l arătă departe, în noapte, o fereastră deschisă, foarte luminată.

— Privește!

Și pe când Adrian urmărea creștit direcția arătată, ea îi a-

pucă blând mâna îndreptând-o.

— Pe aci!

Ei se înfioră de acest contact, ne mai mișcând, prins de o căldură...

Charlotte își retrase însă iute mâna și își relug locul ei.

— E o odaie —, zise ea, privind către fereastra luminată, — în cari desigur doi ce se iubesc mult stau aproape, da... sunt siguri!..

Pe urmă tăcu... o liniște profundă domni. Pașii grăbiți ai unui trecător se auziră, mai târziu la început, descreșcând mai târziu, până pieridă...

Atunci, simțind umărul tinerei femei alăturându-se, de-al său, se înfioră de căldura sânilor străbătând prin stofa subțirică...

Încet, ușor... brațul Charlottei — îi înconjură gâtul... capetele lor se apropiară... obraji se aliră unul de altul într-un tremur nebun al ființei lor întregi.

O clipă mai târziu, ea se desfăcu din strânsorăa așa de pătimășă, pronunțând, liniștită, cu șovăituri în glas:

— Nu ți se pare, că a început să se lase frig?... a venit timpul cred, să reintrăm.

Pe când se reîntorcea spre atelier, Adrian o urmă în mod mecanic, pierdut, turburat... incapabil să cugete ori să-și explice scena care se petrecuse între ei.

V.

A doua zi dimineață, Adrian părăsise casa mai înainte ca cumnată-sa să se fi deșteptat, înștiințând pe servitor să nu fie așteptat la prânz, într-o nevoie de-a fugi, de siguranță, după o noapte turburată, cu mintea încă confuză de întâmplările din ajun.

Primele friguri sensuale trecute, fapta tinerei femei îi apărea în toată tutezanta ei semnificativă iar viitorul se arăta înaintea ochilor lui brutal, odios... exasperând sentimentele lui de afecție frățească.

Pe platforma tramvaiului de pe bulevardul Chichy, unde se suise fără gând ori scop hotărât, cu singura dorință de a se depărta cât mai mult posibil, de a se pierde în indiferența marelui oraș, ochii lui nu luau seamă nici la vecinii din jurul lui, la viața înconjurătoare, la tabloul Parisului matinal ce se deșteaptă în lumina caldă a unei zile de vară... la mirosul caracteristic al pietelor de flori pe lângă care trecea, la praful străzilor străuț din belșug ori la verdețata înviorătoare a frumosului parc Monceau El trăia în sufletul lui, clipele cari acopereau sub puterea lor existența lui.

Piața Trocadero îi reaminti că ajunsese la punctul cel mai extrem al liniei. Cohorzi și se îndreptă spre grădinile aurite de răze de soare ce se gâsece pe malul Senei, cari leneșă își purta șuvoiul albastru al apelor sale la vale.

Găsi o bancă singuratică, se opri pe ea, prins de o oboseală, de o descurajare absolută; și, ascuns cu totul în umbră deasă, începu să plângă, cu capul pierdut în mâini, pe când în lături pasările se urmăreau prin ramuri, cu sunete vioaie.

Pentru prima oară în viață, avea conștiința clară; vorbele fratelui său din înainte de căsătorie îi reveniră în minte. Le înțelese. Își dete seama că nu fusese părsit, uitat. Din potrivă, zărea lămurit aceleași mângâieri și alintări frățești de odinioară, aceiași iubire protectoare...

Și pe măsură ce se mărea în el chipul simplu și nobil al fratelui său, acel al Charlottei-ei, îi apărea în trăsături mai negre. Și cu cât gândurile de respect pentru Georges se înmulțeau, cu atât nepăsarea pentru cealaltă punea stăpânire pe el tot mai distinct... nepăsare mărită și mai mult de-o umbră de gelozie!

Sgomot de pași îl treziră; grădinarul, curățind aleele, îi goneau. Se întoarse pe malul apei. Vederea vaporaselor cari circulau încoace și îcolo tăvănd după

ele șlepurii încărcate cu piatră și nisip, valorile apei repetând a-aceiași șoaptă, străvezii în lumină, — în această pace înveselită de un cer de Iulie senin pretutindeni, Adrian simțea încetul cu încetul dispărându-i gândurile triste.

Influențele exterioare — cu atât mai puternice, cu cât cel care le primește e tânăr, — îl readuseră într-o stare în care își putea limita mai senin evenimentele ce-l priveau.

În definitiv, n'a exagerat el natura gestului Charlottei-ei... Nu făcea el oare parte din ireflexiunile, din înconștiența femeiască?... Pe de altă parte, nu-l va supune ușor, sfărâmând orice urmare?

Chiar când o dorință vinovată a încolțit în sufletul tinerei femei, nu depindea de el să o respingă, să nu o primească?... Nu-i putea arăta clar, prin răceala lui desprețuitoare, că era incapabil să înșele pe Georges al lui iubit?... Desigur.

Înșeninat, cu inima înviorată, ajunse pe podul Alma. Aci, își aminti că nu mâncase nimic din zori; sări într-un tramvai, care-l duse la un restaurant în cartierul latin, ude mergea deseori să se întâlnească cu foști camarazi de școală, atunci când venirea Charlottei-i nu-l întinse încă în casă.

(Va urma)

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU BOALE DE FEMEII SUB DIRECȚIA

Doctorului I. KIRIAC

Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie al spitalului Eforiei

SECȚIE SEPARATĂ pentru BARBAȚI (hemoroide, hernii, tumori, calcule

vesicale, stricturi uretrale, etc.)

Strada Sf. Iosif 8, în desul Teatrului Național

— TELEFON 2 96

Război sau sfârșitul lumii?

În momentele de față, peste douăzeci de milioane se războiesc în Europa, cad sute de mii de răniți și morți. Nici o putere nu poate să oprească această nepomenită vărsare de sânge.

Dacă însă azi s'ar spune oamenilor: „Opriti-vă, pământul, planeta noastră se află în pericol de moarte. Din infinit vine drept spre pământ un soare imens, dar stins. Se va ciocni cu Pământul peste câteva luni de zile, totul va fi transformat în vâpșă cerească, omenirea își va fi isprăvit visul traiului ei.”

Atunci, înspăimântați, toți războinicii s'ar opri, o panică nebună i-ar cuprinde, războiul ar înceta. O poveste în felul acesta veți găsi în

O TRAGEDIE CEREASCA

de Victor Anestin, poveste și amuzantă și instructivă.

Un exemplar cu coperta colorată costă 1 leu plus 36 porto se găsește la librăriile principale și la editorul d. Traian Dumitrescu, casierul staruțului „Universul”, strada Breboianu No. 11.

Vârșea de păr RAPID

GARANTAT ABSOLUT NEVĂTAMĂTOARE

văpșea de păr este văpșit. Într-o clipă este simplită și mai ușoară ca la orice altă văpșea de păr. Lei 2.50 la drogerii și farmacii.

